NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR	PLH100003
NAZWA OBSZARU	Lasy Spalskie

ZAWARTOŚĆ

- 1. IDENTYFIKACJA OBSZARU
- 2. POŁOŻENIE OBSZARU
- 3. INFORMACJE PRZYRODNICZE
- 4. OPIS OBSZARU
- 5. STATUS OCHRONY OBSZARU
- 6. POWIĄZANIA OBSZARU
- 7. MAPA OBSZARU

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

Powrót

1.1. Typ	1.2. Kod obszaru
B	PLH100003

1.3. Nazwa obszaru

Lasy Spalskie

1.4. Data opracowania	1.5. Data aktualizacji
2001-05	2024-04

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2004-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2008-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-09
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 27 lipca 2023 r. w spr. soo Lasy Spalskie (PLH100003)

Wyjaśnienia:	Powiększenie obszaru - 11.2019 r. korekta granic - zatwierdzona 02.2023 r.

2. POŁOŻENIE OBSZARU

Powrót

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna	Szerokość geograficzna
20.1522	51.558

2.2. Powierzchnia [ha]:	2.3. Obszar morski [%]
2048.58	0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2	Nazwa regionu
PL11	Łódzkie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

Powrót

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A|B|C|D	A|B|C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
7120	X		0.12		G	D			
9170			695.78		G	A	C	B	B
91D0			1.54		G	B	C	B	C
91E0			179.22		G	B	C	B	B
91I0			54.42		G	B	C	B	B
91T0			0.36		G	D			

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x" w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x" (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka" (np. na podstawie badań); M = „przeciętna" (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska" (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy

92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A|B|C|D	A|B|C		
						Min	Maks		C|R|V|P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			w	360	360	i	R	G	C	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p				P	M	D			
M	1355	Lutra lutra			p				P	M	D			
M	1323	Myotis bechsteinii			w	1	1	i	V	G	C	C	C	C
M	1324	Myotis myotis			w	7	7	i	R	G	C	B	C	C
I	1084	Osmoderma eremita			p	13	13	localities		G	C	B	C	B
A	1166	Triturus cristatus			p				P	M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak".
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x" (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe").
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka" (np. na podstawie badań); M = „przeciętna" (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska" (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności" musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek					Populacja na obszarze				Motywacja					
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku		Inne kategorie			
					Min	Maks		C|R|V|P	IV	V	A	B	C	D
R		Anguis fragilis												X
P		Aquilegia vulgaris												X
A		Bufo bufo												X
A		Bufo calamita												X
A		Bufo viridis												X
P		Convallaria majalis												X
P		Daphne mezereum												X
P		Dianthus superbus												X
P		Digitalis grandiflora												X
P		Diphasium complanatum												X

P		Epipactis atrorubens												X
M		Eptesicus serotinus												X
P		Frangula alnus												X
P		Hedra helix												X
P		Hierochloe odorata												X
R		Lacerta agilis												X
P		Lilum martagon												X
P		Listera ovata												X
P		Lycopodium annotinum												X
M		Martens martens												X
M		Meles meles												X
M		Myotis daubentonii												X
M		Myotis nattereri												X
R		Nartrix nartix												X
P		Platanthera bifolia												X
A		Rana temporaria												X
P		Ribes nigrum												X
A		Triturus vulgaris												X
P		Vinca minor												X

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
- S: jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak".
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x" (opcjonalnie).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki Według standardowego Wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).
- Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.
- Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy; B: gatunki endemiczne; C: konwencje międzynarodowe; D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

Powrót

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N23	1.09
N10	12.1
N16	51.88
N06	1.98
N19	6.55
N17	26.33
N12	0.05

Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Dodatkowa charakterystyka obszaru

Ostoja obejmuje fragment kompleksu leśnego leżącego po obu stronach rzeki Pilicy, którego osią jest odcinek doliny tej rzeki (od Spały do Teofilowa – z wyłączeniem tych miejscowości) oraz dolina rzeki Gać, lewobrzeżnego dopływu Pilicy. Doliny Pilicy i Gaci zbudowane są z piasków rzecznych. Na południe od Pilicy oraz u ujścia Gaci dominują piaski rzeczne tarasów zalewowych. Na Zachód od rzeki Gać występują głównie piaski wodnolodowcowe stadiału Warty. Na wschód od tej rzeki budowa geologiczna jest bardziej urozmaicona.
Na wysokości miejscowości Konewka dominują gliny zwałowe. Bardziej na północ - piaski wodnolodowcowe podścielone glinami oraz niewielkie płaty utworów eluwialno-eoliczych i deluwialnych. Utwory pochodzenia organicznego (torfy i namuły den dolinnych) występują na południe od Spały na wysokości miejscowości Ciebłowice. Z glin zwałowych wykształciły się gleby płowe i brunatne. Z utworami piaszczystymi związane są gleby gównie gleby rdzawe.
W dolinach rzecznych wytworzyły się mady rzeczne, gleby mineralmo-murszowe oraz czarne ziemie. Z utworami organicznymi związane są tu gleby torfowe, torfowo-murszowe oraz mineralno-murszowe.
Największą rzeką przepływającą przez Lasy Spalskie PLH100003 jest Pilica. Jest to rzeka o naturalnym przebiegu koryta, miejscami z dobrze zachowaną strefowością roślinności. Na odcinku leżącym w granicach omawianego obszaru płynie wyłącznie przez tereny leśne. Pilica charakteryzuje się naturalnie meandrującym korytem oraz urozmaiconą linią brzegową. Ciekawym i malowniczym ciekiem jest rzeka Gać w całości płynąca przez tereny leśne i wpadająca do Pilicy nieco poniżej Spały. Gać to typowy leśny strumień z czterema piętrzącymi wodę zbiornikami: Szczurek, Wojcieszek, Konewka i Spała. Obszar Lasy Spalskie PLH100003 w ok. 80% pokrywają lasy kompleksu Puszczy Pilickiej, obejmujące fragmenty doliny rzeki Pilicy (z tarasami nadzalewowymi wznoszącymi się do 10 m nad poziom rzeki), dolinę dolnego odcinka rzeki Gać oraz fragment wysoczyzny na wschód od miejscowości Konewka. Na wysoczyźnie spotyka się grądy, świetliste dąbrowy i bory bagienne. Na obszarze dominującym gatunkiem lasotwórczym jest sosna (61%). Drzewostany z dominującym dębem stanowią 14% powierzchni lasów obszaru. Olsza i brzoza to odpowiednio 11% i 6%. Ponadto występują jeszcze: buk, grab, jawor, jesion, modrzew i inne. Przetrwał starodrzew z 250 letnimi dębami i grabami oraz 200-letnimi sosnami.
Na południe od Spały rozciąga się kompleks łąk poprzecinany siecią drobnych cieków wodnych i rowów melioracyjnych. Od południa obszar Lasów Spalskich zamyka 156-hektarowy fragment kompleksu leśnego.
Obszar Natura 2000 położony jest administracyjnie na terenie województwa łódzkiego w powiecie tomaszowskim na terenie gmin: Inowłódz, Lubochnia, Tomaszów Mazowiecki oraz Czerniewice Według administracji Lasów Państwowych położony jest na terenie Nadleśnictw: Spała i Smardzewice.
Obszar położony jest częściowo w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego oraz obejmuje 3 rezerwaty przyrody: „Gać Spalska", „Konewka", „Spała". Z obszarem od zachodu bezpośrednio sąsiaduje obszar Natura 2000 Łąki Ciebłowickie PLH100035.

4.2. Jakość i znaczenie

W dolinach rzecznych zachowały się naturalne układy roślinności z lasami łęgowymi.
Na wysoczyźnie przetrwały drzewostany z 250-letnimi dębami i grabami oraz sosnami. Z siedliskami tymi związana jest wartościowa flora i fauna o charakterze puszczańskim. Występują tu 4 gatunki zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata i obfitująca w rzadkości na skalę Polski jest entomofauna. We florze naczyniowej spotyka się liczne gatunki prawnie chronione oraz rzadkie lokalnie.
Schron kolejowy w Konewce jest miejscem zimowania 6 gatunków nietoperzy.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

Powierzchnia – 695,28 ha
Reprezentatywność - A
Względna powierzchnia – C
Stan zachowania – B
Ocena ogólna – B

Siedlisko jest reprezentowane w obszarze przez zespół grądu subkontynentalnego Tilio-Carpinetum,

podzespoły: Tilio-Carpinetum calamagrostietosum , Tilio-Carpinetum typicum, Tilio-Carpinetum stachyetosum. Występuje na powierzchni 695,28 ha, co stanowi około 76% wszystkich siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony w obszarze. Jego płaty rozmieszczone są dość równomiernie w całej ostoi i zajmuje duże zwarte powierzchnie [61]. Powierzchnia siedliska jest mniejsza w stosunku do potencjalnych warunków siedliskowych. Zbiorowiska zastępcze na potencjalnych siedliskach grądów zajmują powierzchnię około 183 ha. Istnieje zatem potencjał do zwiększenia powierzchni siedliska w granicach obszaru [2].
Grab jest podstawowym gatunkiem strukturotwórczym grądu, jego brak lub obniżony udział jest zwykle wynikiem antropopresji. W runie nadmiernie prześwietlonych grądów dominują maliny i jeżyny (fruticetyzacja) i trzcinnik piaskowy. Dominacja tych gatunków zaznacza się zwłaszcza w postaciach juwenilnych. Niemniej większość stanowią drzewostany z prawidłowo wykształconym drugim piętrem. Kształtowaniu drzewostanów różnowiekowych, różnogatunkowych sprzyja stosowanie rębni złożonych. Obecność drugiego piętra zbudowanego z grabu (nawet w drzewostanach zniekształconych przez pinetyzację) jest warunkiem wystarczającym dla istnienia typowej kombinacji gatunków runa [2].
Gatunkiem inwazyjnym (neofitem) jest tu niecierpek drobnokwiatowy Impatiens parviflora, który miejscami osiąga stosunkowo duże pokrycie, a także czeremcha amerykańska Prunus serotina. Gatunkiem dominującym pierwszego piętra w większości drzewostanów jest tutaj sosna zwyczajna. Niewielki udział tego gatunku (do-5-10% w dojrzałym drzewostanie) jest tolerowany bez obniżenia oceny. Gatunek ten jest naturalnym elementem fitocenozy zespołu Tilio-Carpinetum calamagrostietosum, natomiast w Tilio-Carpinetum typicum i Tilio-Carpinetum stachyetosum należy ją traktować jako gatunek obcy ekologicznie. Duży udział sosny w drzewostanach na siedliskach grądów negatywnie odziaływuje na glebę. Kwaśny opad igliwia sosnowego powoduje osłabienie procesów mineralizacji w glebie, co skutkuje tworzeniem próchnicy typu moder i zakwaszeniem gleby. Za niewłaściwą należy również uznać dominującą rolę brzozy brodawkowatej. Jest to gatunek „wczesnosukcesyjny" i powinien stanowić wraz z sosną, osiką, modrzewiem jedynie domieszkę. Należy jednak podkreślić, że drzewostany (poza rezerwatami) z dominującą sosną i brzozą są i będą sukcesywnie przebudowywane w celu uzyskania drzewostanów o składzie gatunkowym jak najbardziej zbliżonym do optymalnego. Uwzględniając stopniową, długotrwałą przebudowę drzewostanów istnieją duże szanse poprawy siedliska w przyszłości. Przebudowa drzewostanów w wydzieleniach ze zbiorowiskami zastępczymi na potencjalnych siedliskach grądów pozwoli na zwiększenie powierzchni siedliska w granicach ostoi. Nie zaobserwowano negatywnych trendów w siedlisku [2].

*91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne

Powierzchnia – 1,54 ha
Reprezentatywność - B
Względna powierzchnia – C
Stan zachowania – B
Ocena ogólna – C

Siedlisko w obszarze Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003 występuje wyłącznie na terenie rezerwatu przyrody „Gać Spalska". W górnym odcinku doliny granice rezerwatu wykraczają poza dno doliny, ale tu panują inne warunki siedliskowe. Występują tam bory sosnowe wilgotne (Molinio-Pinetum) i bory bagienne (Vaccinio uliginosi – Pinetum), w których drzewostany sosnowe, nawet ze sztucznego odnowienia, są na właściwym dla siebie siedlisku. Wyróżnia je runo trawiasto-krzewinkowe z trzema gatunkami borówek, wszechobecnością wysokiej trawy trzęślicy modrej, a w borze bagiennym także żurawiny i bagna zwyczajnego.

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe

Powierzchnia – 178,22 ha
Reprezentatywność - B
Względna powierzchnia – C
Stan zachowania – B
Ocena ogólna – B

Największe zwarte płaty tego siedliska występują w południowej części obszaru na gruntach Nadleśnictwa Smardzewice [2, 61]. Powierzchnia siedliska nie zmniejsza się. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują drzewostany 80-letnie i starsze. Jest to korzystne jeżeli wziąć pod uwagę wskaźniki odnoszące się do wieku i obecności martwego drewna. Stanowi jednak pewne zagrożenie dla zachowania siedliska. Istnieje bowiem niebezpieczeństwo rozpadu drzewostanów na dużych powierzchniach, co może skutkować olsowieniem (zabagnieniem) siedliska i trudnościami w odnowieniu drzewostanu. We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska. Zagrożenie stanowi zamieranie jesionu, który jest jednym z najważniejszych składników fitocenozy łęgu jesionowo-olszowego. Neofity nie stanowią zagrożenia dla stanu siedliska. Dynamika zalewów i przewodnienie podłoża są prawidłowe. Brak regulacji koryt cieków wodnych. Poza zjawiskiem zamierania jesionu, brak negatywnych trendów w siedlisku. Perspektywy zachowania siedliska w stanie niepogorszonym na przestrzeni 10-20 lat są dobre [2].

*91I0 Ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti petraeae)

Powierzchnia – 46,42 ha
Reprezentatywność - B
Względna powierzchnia – C
Stan zachowania – B
Ocena ogólna – B

Siedlisko w obszarze zostało potwierdzone na czterech stanowiskach. Reprezentowane jest przez fitocenozy zespołu świetlistej dąbrowy Potentillo albae-Quercetum, uznany za ginący w całej Polsce. Stan zachowania siedliska jest niezadowalający – nadmiernemu rozwojowi uległ podszyt, pojawiły się gatunki obce (czeremcha amerykańska Padus serotina i niecierpek drobnokwiatowy Impatiens parviflora). Rozwój podszytu, obecność nasadzeń drzew (buk, lipa, jodła) wpływa negatywnie na warunki bytowania gatunków ciepłolubnych w runie. Ekspansja niecierpka drobnokwiatowego powoduje zmniejszenie różnorodności gatunków runa. Masowe wkraczanie niecierpka powoduje przyśpieszenie obiegu materii w wierzchnich warstwach gleby (rozkłada się o wiele szybciej niż trawy tworzące tło runa świetlistych dąbrów). Eutrofizacja wierzchniej warstwy gleby stwarza warunki do wkraczania roślin typowo grądowych. Wkraczaniu niecierpka towarzyszą poziewnik szorstki Galeopsis tetrahit i pokrzywa zwyczajna Urtica dioica. Ekspansja graba, lipy jest wyrazem grądowienia siedliska. Niekorzystnie wpływa na obecność traw i orlicy pospolitej Pteridium aquilinum (Wołąkiewicz J. 2011). Czeremcha amerykańska Prunus serotina jest to gatunek inwazyjny, bardzo ekspansywny na siedliskach żyźniejszych (LMśw i Lśw) powinien być stopniowo usuwany w czasie prowadzenia przebudowy drzewostanów oraz innych działań ochronnych. Nie jest to zadanie łatwe i możliwe do wykonania jednorazowym zabiegiem, gdyż czeremcha amerykańska odznacza się dużą siłą odroślową. Pomimo tego, w runie świetlistej dąbrowy nadal występują liczne taksony typowe dla siedliska. Perspektywy zachowania siedliska, pod warunkiem podjęcia zabiegów ochrony czynnej, są dobre.

W poprzednich wersja SDF wykazywane było sieldisko 6430 Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium) - – w 2019 Komisja Europejska zaakceptowała usuniecie ich z listy przedmiotów ochrony w obszarze.

1084 pachnica dębowa Osmoderma eremita
Populacja - C
Stan zachowania – B
Izolacja – C
Ogólnie – B

Gatunek w obszarze znany z 13 stanowisk, głównie skoncentrowanych w okolicach Spały i w rezerwatach przyrody [2, 29]. Stan ochrony oceniono jako właściwy - FV [29]. Podobnie szanse zachowania populacji gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie można ocenić wysoko. Areał potencjalnych stanowisk jest tu duży - powierzchnia drzewostanów ponad stuletnich w granicach obszaru wynosi 471 ha [2, 29].

1308 mopek Barbastella barbastellus
Populacja - C
Stan zachowania – B

Izolacja – C
Ogólnie – B

1323 nocek Bechsteina Myotis bechsteinii
Populacja - C
Stan zachowania – C
Izolacja – C
Ogólnie – C

1324 nocek duży Myotis myotis
Populacja - C
Stan zachowania – B
Izolacja – C
Ogólnie – C

Na terenie Lasów Spalskich PLH100003 znajduje się kompleks schronu kolejowego w Konewce. Omawiane miejsce to żelbetowy bunkier – schron kolejowy wybudowany w czasie II wojny światowej. Ma on długość 380 metrów oraz przekrój ostrołuku mającego przy podstawie szerokość 15 m i wysokość 9 m (http://schrony.eu/schron-kolejowy/). Na wschód od schronu kolejowego w odległości około 50 m zbudowano zespół schronów technicznych mieszczących infrastrukturę techniczną i pomieszczenia obsługi. Nadziemne bunkry techniczne (schron elektrowni, stacji filtrów) połączone są z głównym budynkiem schronu podziemnym korytarzem technicznym.
W ciągu ostatnich lat wielokrotnie przeprowadzono ocenę stanu ochrony siedliska - miejsca zimowania. Stałe badania prowadzone są od początku lat dziewięćdziesiątych. Od początku badań do chwili obecnej liczebność nietoperzy ulegała dużym wahaniom, co przynajmniej częściowo można tłumaczyć zmianą sposobu użytkowania. W roku 2005 otworzono trasę turystyczną, ustabilizowano warunki siedliskowe zimą oraz rozpoczęto tworzenie ekspozycji - wieszanie plansz informacyjnych (Hejduk i inni 2009). W latach 2005 -2009 nastąpiła silna tendencja wzrostowa. W sezonie 2008/2009 łączna liczba stwierdzonych nietoperzy wahała się od 1193 osobników w listopadzie do 1652 osobników w lutym (Hejduk i inni 2009). Tendencję tę można tłumaczyć ustabilizowaniem warunków zimowania, zamknięciem wejść, rozwieszeniem wykorzystywanych przez nietoperze tablic informacyjnych.
W czasie kolejnych liczeń notowano niższe liczebności, w wynikach monitoringu mopka prowadzonego przez GIOŚ w roku 2011 stwierdzono 563 osobniki mopka (GIOŚ 2012). Nie są poznane przyczyny tego zjawiska, może ono wynikać z warunków meteorologicznych - ciepłe zimy, czy naturalnych fluktuacji populacji. Nie można także wykluczyć wpływu obecności ludzi zwiedzających trasę turystyczną w okresie hibernacji. Zwiedzający obiekt w okresie zimowym turyści, szczególnie ci, którzy wchodzą do korytarza bocznego powodują płoszenie i niepokojenie hibernujących nietoperzy. Jednak istnieją także korzyści z funkcjonowania trasy turystycznej - stały nadzór, zabezpieczenie przed wandalizmem, stabilizacja warunków mikroklimatycznych.
W I kwartale roku 2015 została wykonana ekspertyza przyrodnicza, która zawiera szczegółową inwentaryzację dotyczącą gatunków nietoperzy na stanowiskach zimowania obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie. Z tej ekspertyzy pochodzą dane o liczebności nietoperzy w SDF. Brak jest przesłanek by rozszerzyć listę przedmiotów ochrony obszaru Lasy Spalskie PLH100003 - nie stwierdzono w czasie kontroli innych gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i|o|b]
H	J02.05		b
H	G05.04		b
H	K02.01		i

H	H01		i
H	B02.04		b
M	I01		b
M	F03.01.01		b
M	B07		b
M	B02.01		b
M	E06.01		b
M	E06.02		b
M	C03.03		b
M	A11		b
M	B02.04		i
M	G01.02		b
M	K04		i
L	K03.03		b

Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i|o|b]
L	X	X	i

Poziom: H = wysoki, M = sredni, L = niski.
Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.
i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Adamowski W., Keczyński A., 1998 Czynna ochrona zbiorowisk leśnych Białowieskiego Parku Narodowego przed wkroczeniem Impatiens parviflora, Parki Narodowe i rezerwaty przyrody 17(1) s. 49-55.2. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, 2011. Dokumentacja planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003, Warszawa.3. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie. 2009. Opracowanie florystyczno-fitosocjologiczne Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Spalsko-Rogowskie" Nadleśnictw Brzeziny i Spała.4. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie. 2003. Operat glebowo-siedliskowy. Nadleśnictwo Smardzewice.5. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie. 1990. Operat glebowo-siedliskowy. Nadleśnictwo Spała. Obręb: Spała i Rawa Mazowiecka.6. Borysiak J., Pawlaczyk P. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albe, Populetum albe, Alnenion glutinoso-incane, olsy źródliskowe). W: Gromadzki M. (red.) 2005. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik merytoryczny. Tom 5. Lasy i

bory, s. 203-241.7. Buczyński I. (red.). 1998. Spalski Park Krajobrazowy. Wyd. Zespół Nadpilicznych Parków Krajobrazowych.8. Byk A., Doktór D. 2011 Pachnica i jej ochrona. Biblioteczka leśniczego, zeszyt 320. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewiarstwa. Wydawnictwo Świat 15s.9. Byk A. 2011. Opinia na temat potrzeb i sposobów ochrony Pachnicy dębowej Osmoderma eremita (Scopoli, 1763) na obszarze PLH100003 Lasy Spalskie. Maszynopis.10. Ciechanowski M., Piksa K. 2004. Myostis bechsteinii, (Kuhl, 1819) Nocek Bechsteina. W: Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – poradnik merytoryczny. P. Adamski, R. Bartel, A. Bereszyński, A. Kepel, Z. Witkowski (red.) Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 6: 357-362.11. Ciechanowski M. Nocek Bechsteina Myostis bechsteinii 2012. W: Makomska-Juchniewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III, s: 634-666. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.12. Ciurzycki W. 2011. Szata Roślinna Lasów Spalskich. Raport.13. Ciurzycki W. 2011. Bory chrobotkowe w granicach obszaru Natura 2000 PLH100003 Lasy Spalskie. 14. Danielewicz W., Pawlaczyk P. 2004. Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum) W: Herbich J. (red.). Lasy i bory. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Tom 5. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, s. 113-137.15. Danielewicz W. Pawlaczyk P. 2004. Śródlądowy bór chrobotkowy W: Herbich J. (red.) Lasy i bory. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik merytoryczny. ministerstwo Środowiska. Warszawa. Tom 5: 289-296.16. Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych 2007 Inwentaryzacja przyrodnicza. baza danych INVENT.17. Fuszera E., Kowalski M., Leśniewski G., Cygan J.P. 1996. Hibernation of bats i underground shelters of central and northeastern Poland. Bonn. zool. Beitr., 46: 349-358.18. Fuszera E., Fuszera M. 2002. Monitoring liczebności nietoperzy w kryjówkach zimowych w okolicach Tomaszowa Mazowieckiego w latach 1993-1999 [Monitoring of Bats Wintering in the Area of Tomaszow Mazowiecki in the Period 1993 to 1999]. Nietoperze 3 (1):109-118.19. Gottfried I. Mopek Barbastella barbastellus 2012. W: Makomska-Juchniewicz M., Baran P. (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III, s: 604-633. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.20. Hejduk J. 2009. Opinia dotycząca wpływu istniejącej trasy turystycznej w schronie kolejowym „Konewka” na zimujące nietoperze. Maszynopis.21. Jakubowska-Gabara J. 1992. Wpływ gospodarki zrębowej na zbiorowiska leśne rezerwatu Puszcza Mariańska. Acta Univ. Lodzensis, Folia Botanica 9: 3-22.22. Jakubowska-Gabara J. 1993. Recesja zespołu świetlistej dąbrowy Potentillo albae-Quercetum Libb. 1933 w Polsce. Uniwersytet Łódzki, Łódź: 3-190.23. Jaskuła R., Tończyk G. (red.) 2009. Owady Spalskiego Parku Krajobrazowego. Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne. Spała.24. Jasnowski M. Rozmiary i kierunki przekształceń szaty roślinnej torfowisk. Phytocoenosis 1, 3:193-209.25. Kepel A. 2010. Nocek duży Myostis myostis (Brokhausen, 1797). W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.) Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I, s: 220-257. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 26. Kiedrzyński M., Jakubowska-Gabara J., Kurowski J.K. 2010. Ciepłolubne dąbrowy Quercetalia pubescenti-petraeae. 2010. W: Mroza W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Część I, s: 255-269 Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.27. Kiedrzyński M. 2001. Zróżnicowanie florystyczno-fitocenotyczne wydzieleń z najstarszym drzewostanem dębowym w lasach gospodarczych środkowej części puszczy Pilickiej, Praca magisterska wykonana w Katedrze Geobotaniki i Ekologii roślin UŁ pod kier. prof. Józefa K. Kurowskiego. Wydział Biologii i Nauk o Ziemi;28. Kleczkowski A. (red.) 1978. Wartości środowiska przyrodniczego dorzecza Pilicy i zagadnienia jego ochrony. Studia Ośr. Dok. Fizjogr. PAN.29. Komag Consulting Sylwia Kowalcze-Magiera, Ochrona pachnicy dębowej w Lasach Spalskich, Głogów 2018.30. Kondracki J. 2009. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.31. Kondracki J., Richling A. 1993-1997. Regiony fizycznogeograficzne. W: Atlas Rzeczypospolitej Polskiej. Główny Geodeta Kraju. Warszawa.32. Kowalski K. Ruprecht A. L. 1984. Rząd: Nietoperze – Chiroptera. W: Pucek Z. (red.) Klucz do oznaczania ssaków Polski. PWN, Warszawa: 85-138;33. Kowalski M. Wojtowicz B. 2004. Myostis myostis (Brokhausen, 1979) Nocek duży. W: Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik merytoryczny. P. Adamski, A. Bartel, A. Bereszyński, A. Kepel, Z. Witkowski (red.) Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 6: 363-367.34. Kubisz D. Osmodrema eremita (SCOPOLI, 1763) Pachnica dębowa W: Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – poradnik merytoryczny. P. Adamski, A. Bartel, A. Bereszyński, A. Kepel, Z. Witkowski (red.) Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 6: 111-114.35. Kurowski J. K., Kiedrzyński M. 2006. Walory szaty roślinnej i propozycje ochrony śródleśnych strumieni w Spalskim Parku Krajobrazowym. Chrońmy Przyr. Ojcz. 62, 4: 56-70.36. Kurzac M. 1988. Zabytkowe drzewa w okolicy Spały i Inowłodza. Chrońmy Przyr. Ojcz. 44, 1: 56-67.37. Leśniewski G., Kowalski M. 2004. Barbastella barbastellus (Schreber, 1774) Mopek. W: Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – poradnik merytoryczny. P. Adamski, A. Bartel, A. Bereszyński, A. Kepel, Z. Witkowski (red.) Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 6: 381-385.38. Lesiński G., Gryz J., Krauze D. 2009 (published in 2010). Nietoperze

ginące na drodze w okolicy Rogowa (województwo łódzkie). [Bats as road kills in the vicinity of Rogow (Lodz voivodship)] Nietoperze 10: 70-72.39. Matuszkiewicz J. 1976. Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski. Cz.3. Lasy i zarośla łęgowe. Phytocoenosis, 5(1): 3-66. Warszawa-Białowieża;40. Matuszkiewicz J. M. 1993-1997. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne. W: Atlas Rzeczypospolitej Polskiej. Główny Geodeta Kraju. Warszawa.41. Matuszkiewicz W. 2005. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.42. Matuszkiewicz W. 2001. Zespoły leśne Polski. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.43. Matuszkiewicz W., Faliński J. B., Kostrowicki A. S., Matuszkiewicz J. M., Olaczek R. i Wojterski T. (Red.) 1995. Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa. 1:300 000 Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa.44. Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne 2012. Dokumentacja planu ochrony rezerwatu przyrody „Gać Spalska" Pionki.45. Mirek Z., Nikel A., Paul W., Wilk Ł., 2005. Ostoje Roślinne w Polsce, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków.46. Nadolski J., Michalski M., 2008 Ocena uzupełniającej inwentaryzacji oraz weryfikacja danych dotyczących występowania pachnicy dębowej Osmoderma eremita (Scopoli, 1763) na terenie Nadleśnictwa Spała wykonana na podstawie pisma Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych z dnia 30 czerwca 2008 r. zn. spr. ZP-31-1/08.47. Olaczek R. 1974. Etapy pinetyzacji grądu. Phytocoenosis 3. 3-4: 201-214.48. Olaczek R., Tranda E. 1990. Z biegiem Pilicy. Wiedza Powszechna, Warszawa.49. Olaczek R. Kurzac M., Kurzac T. Inowłodzki Park Krajobrazowy nad Pilicą. (projektowany) Studia Ośrodka Dokumentacji Fizjograficznej. t. XVIII 1990.50. Olaczek R. 2008.Skarby przyrody i krajobrazu Polski. Multico.51. Oleksa A., Szwałko P., Gawroński R. 2003. Pachnica Osmoderma eremita (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Scarabaeoidea) w Polsce – występowanie, zagrożenia i ochrona. Rocz. nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. „Salamandra". 7: 101-123.52. Oleksa A. 2010. Pachnica dębowa Osmoderma eremita (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Scarabaeoidea). W: Makomaska-Juchiewicz M. (red.) Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I, s: 90-111. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.53. Pająk M. 2011 Wpływ grabu pospolitego Carptnus betulus na runo świetlistej dąbrowy Potentillo albae-Quercetum w poczatkowej fazie ekspansji w północnej części rezerwatu Konewka Praca magisterska wykonana w Katedrze Geobotaniki i Ekologii roślin UŁ dr. Marcina Kiedrzyńskiego.54. Patalan I., Rączka G., Strzeliński P., Sugiero D., Węgiel A., 2007. Ochrona świetlistej dąbrowy Potentillo albae-Quercetum i grądu subkontynetalnego Tilio-Carpinetum Typicum na obszarze rezerwatu przyrody Konewka, Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, R.9. Zeszyt 2/3 (16)/2007.55. Pawlaczyk P. i in. 2008. Natura 2000 – Niezbędnik leśnika. Wydawnictwo Klubu Przyrodników. Świebodzin.56. Pawlaczyk P. 2010a. Bory i lasy bagienne. W: Mroza W. (red.).Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny Część I, s: 216-235. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.57. Pawlaczyk P. 2010b. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Salicetum albae, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe. W: Mroza W. (red.). Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I, s: 236-254 Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.58. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Tom 9. Gatunki roślin. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2004.59. Sachanowicz K., Ciechanowski M. 2005. Nietoperze Polski. Multico, Warszawa. 160s.60. Szwałko P. 2004. Osmoderma eremita (Scopoli, 1763) – Pachnica. W: Głowaciński Z. Nowacki L. (red.) Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków – Poznań, 448pp: 103-104.61. Towarzystwo Ochrony Krajobrazu, Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony na terenie obszarów Natura 2000 w województwie łódzkim, Część I, Lasy Spalskie PLH100003, Łódź 2016.62. Traczyk T. 1962. Materiały do geograficznego zróżnicowania grądów w Polsce. Acta Soc. Bot. Pol. 31,2: 275-304.63. Węgiel A. 2006. Ochrona nietoperzy w lasach. W: Aktywne metody ochrony przyrody w zrównoważonym leśnictwie. D. Anderwald (red.) Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej 8, 1: 141-153.64. Węgrzyn M. Masłowska M. Śródlądowy bór chrobotkowy. W: Mroza W. (red.) Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I, s: 295-311. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.65. Wołąkiewicz J. 2011. Występowanie niecierpka drobnokwiatowego Impatins parviflora w różnych postaciach dąbrowy świetlistej Potentillo albae – Quercetum w rezerwacie Konewka. Praca magisterska wykonana w Katedrze Geobotaniki i Ekologii roślin UŁ pod kier. prof. dr. hab. Józefa K. Kurowskiego.66. Wołoszyn B. W. 2001. Nocek Bechsteina Myotis bechsteinii (Kuhl, 1817). W: Głowaciński Z. (red.) Polska czerwona księga zwierząt, kręgowce. PWRiL, Warszawa: 49-51.67. Woziwoda B. 2007. Identyfikacja i ocena stanu zachowania siedlisk grądowych (kod Natura 2000: 9170) w lasach Polski środkowej. Stadia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej. R. 9 Zeszyt 2/3 (16)/2007.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

Powrót

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	66.67	PL02	14.2		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Spała	*	5.04
PL02	Konewka	*	4.88
PL03	Spalski Park Krajobrazowy	*	66.67
PL02	Gać Spalska	*	4.29

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

Powrót

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi
Adres:	Polska Traugutta 25 90-113 Łódź
Adres e-mail:	sekretariat.lodz@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

[X] Tak

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 740).
Link: http://dziennik.lodzkie.eu/#/legalact/2014/740/

Nazwa: Zarządzenie nr 44/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Gać Spalska” (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2013 r. poz. 5121)
Link: http://dziennik.lodzkie.eu/#/legalact/2013/5121/

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 15 stycznia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody ,,Gać Spalska" (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2015 r. poz. 201)
Link: http://dziennik.lodzkie.eu/#/legalact/2015/201/

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 19 lutego 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Spalskie PLH100003 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2016 r. poz. 927)
Link: http://dziennik.lodzkie.eu/#/legalact/2016/927/

[ ]

[ ] Nie, ale jest w przygotowaniu

[ ] Nie

7. MAPA OBSZARU

Powrót

Nr ID INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH100003

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

[X] Tak [ ] Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)